

Úvod do psychologie

Podzimní semestr 2014

Vědomí

Vědomí – užší a širší pojetí

vědomí x bezvědomí [bdělé prožívání] Ψ

vědomí x nevědomí [znalost souvislostí] fil.

Stavy vědomí (jako úroveň aktivace organismu):

- > bdělé vědomí – koncentrovaná pozornost, dobrá orientovanost (schopnost přijímat podněty), schopnost reagovat
- > ospalost – vše v nízké míře
- > spánek – vše výrazně omezeno

Změněné či rozšířené stavy vědomí (odpoutání se od „tady a teď“ a „já“): spánek, hypnóza, meditace, holotropní dýchání...ale i alkohol, drogy, případně patologické změny vědomí (halucinace)

Ve vědomém (bdělém) stavu probíhají kognitivní procesy (vnímání, cití, paměť, pozornost, myšlení...).

! Důležité slovo: kognitivní – **poznávací**

Kognitivní psychologie – zaměřena na poznávací procesy, či na vztahy mezi procesy, kterými jsou vjemy měněny, redukovány, zpracovávány, vyvolávány a užívány (Neisser)

Vnímání (percepce)

Čítí – naše „čidla“ (zrak, sluch, hmat...) nám umožňují *kontakt* s předměty okolního světa.

Vnímání – těchto předmětů je pak ovlivněno i naší myslí, našimi *znalostmi* o daném předmětu!

Týká se i našeho vnitřního prostředí (vnímání bolesti)

Počítek X vjem

Jde o *aktivní* proces vytváření individuálně specifického „pojetí“ reality.

Čím je vnímání ovlivňováno:

- zaměřenosti jedince (selekce reality);
- zvyklosti a zkušenosti (co je známé „nevnímáme“);
- aktuální potřeby jedince;
- emoce.

Vnímání jakožto adaptační proces (orientace v prostředí).

Vnímání – zákonitosti

Principy (Gestalt psychologie):

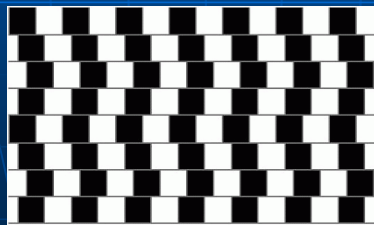
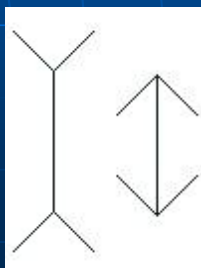
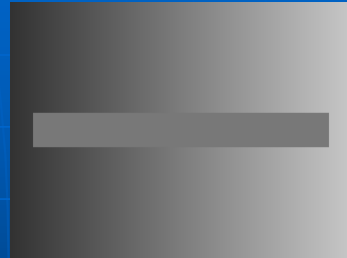
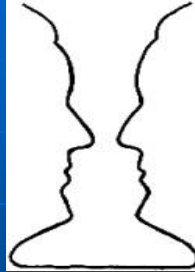
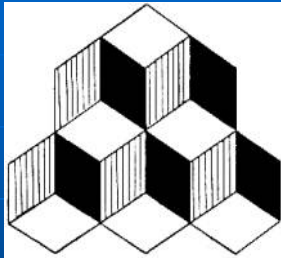
- figury a pozadí;
- blízkosti (časové, prostorové);
- podobnosti (seskupování objektů dle podobnosti);
- uzavřenosti a dobrého tvaru;
- symetrie;
- konstantnosti (důležitá zkušenost).

Nad nimi zákon pregnanosti: co nejjednodušší uspořádání prvků do jednoznačně definovaného celku.

Vše vedeno tendencí zjednodušovat si vnímání okolí.

viz. např. Vágnerová, 2005, s. 55-56

Nedostatky ve vnímání (smyslové klamy)

Jevy spojené s vnímáním (příklady)

Tělesné schéma – nevnímáme jen okolí, ale i sami sebe; vývoj schématu; poruchy příjmu potravy...

Synestézie – na vnímání podnětu se podílí jiný receptor, než ten předpokládaný (barevné slyšení, zvukové vidění...)

Automatizace vnímání – Stroopův efekt (jmenujte barvy slov...)

MODRÝ

ČERVENÝ

MODRÝ

ČERVENÝ

Percepční testy

Často diagnostika školských potíží...

Vývojový test zrakového vnímání: hodnocení úrovně zrakového vnímání dětí, které měly nějaké potíže v učení.

Subtesty měří dílčí schopnosti: vizuomotorická koordinace (spojování bodů), figura-pozadí, konstantnost tvaru, poloha v prostoru (*dítě má rozlišit, které tvary jsou obrácené a otočené*), prostorové vztahy (*dítě má obkreslit určité geometrické tvary, které jsou zakresleny do soustavy teček*)

Zkouška sluchové diference (Wepman): zkouška slouží k posouzení schopnosti dětí sluchově rozlišovat zvuky mluvené řeči (rozlišování, zda dvojice bezesmyslných slov je stejná, či nikoli).

Zkouška sluchové analýzy a syntézy: hodnocení úrovně schopnosti rozkládat slova na hlásky a naopak, z hlásek skládat slova.